

Helmuth Nowak

Bojoval ísem u Kyjeva

PRAHA 2004

Přeložil: **JIRÍ NOVOTNÝ**

Helmuth Nowak: Bojoval jsem u Kyjeva
Vydání první.
Copyright © 2004 Helmuth Nowak
All rights reserved.

Vydalo nakladatelství Baronet, a. s., Křižíkova 16, Praha 8
v roce 2004 jako svou 826. publikaci.
Český překlad © 2004 Jiří Novotný.
Přebal a vazba © 2004 Ricardo a Baronet.
Ilustrace na přebalu © 2004 Karel Řepka.
Odpovědný redaktor Josef Týč.
Sazba a grafická úprava Ricardo, Sudoměřská 32, Praha 3.
Vytiskla Těšínská tiskárna, a. s., Štefánikova 2, Český Těšín.

Veškerá práva vyhrazena.
Tato kniha ani jakákoli její část nesmí být přetiskována, kopírována
či jiným způsobem rozšiřována bez výslovného povolení.

Název a logo BARONET® jsou ochranné známky zapsané
Úřadem průmyslového vlastnictví pod čísly zápisu 216133 a 216134.

ISBN 80-7214-603-3

BARONET
Praha 2004

Helmuth Nowak

Bojoval jsem u Kyjeva

KAPITOLA 1

Obrněný transportér ostře vybočil, jak se vyhýbal kráteru rovnou uprostřed cesty, prudký náraz na výztuže mi málem vyrazil dech. Naše naděje znovu pohasly, opět jsme byli na ústupu, který se tentokrát zastaví až bůhví kde.

* * *

Ještě před několika dny jsme byli na nejlepší cestě zvítězit v bitvě u Kursku a zničit několik ruských armád, dokonce jsme mohli zbavit Ivany převážné většiny jejich tanků a podstatné části bojových letadel, čímž bychom je donutili, aby s námi v rozporu se svými spojeneckými úmluvami začali jednat o míru, jenže daleko nejúspěšnější ze všech nepřátelských velitelů, náš říšský kancléř a Vůdce německého národa Adolf Hitler, rozhodl opět proti nám.

Už dříve se některé jeho rozkazy pohybovaly v oblasti čiré fantazie a několikrát nás přivedly na pokraj těžkých katastrof, kterým se nám jen s vynaložením nesmírných sil a za cenu těžkých ztrát podařilo zabránit (někdy však, jako například u Stalingradu, nám bylo veškeré úsilí houby platné a škoda se už nedala ničím napravit), jenže u Kursku dokázal všechny své dosavadní kiksy ještě překonat a povznést své strategické omyly na úroveň kosmických rozměrů.

Za operační plány, které byly vojsku předloženy tentokrát, by ani jeho vlastního syna, nějakého dvacetiletého *fahnenjunker-unteroffiziera*, nepřipustili ke studiu na vojenské akademii; přinutili by ho zůstat u mateřského

útvary a někde ve skladu by musel počítat erární podvlékačky a kapesníky. Nebyl to jen Vůdcův obvyklý hloupý a megalomanský plán; tenhle už při prvním čtení vypadal přesně tak, jako by nám ho podstrčili rovnou ze Stavky, ruského generálního štábu.

Na jižním křídle fronty jsme po Stalingradu a po ústupu z Kavkazu museli čelit převaze v lidech i ve výzbroji jedna ku osmi, proto nám připadalo naprosto logické, že přejdeme do úporné obrany, necháme Rusy nepřetržitě útočit a pořádně jim přitom pustíme žilou. Pokud to bude možné, necháme je úplně vykrvácet, než se znovu pohneme o jediný krok směrem na východ. „*Schlagen aus der Nachhand*“ předepisují pro podobné případy všechny příručky vojenského umění; teprve až soupeře náležitě oslabíš, můžeš pozvednout „blýskající meč odplaty“, jak tomu vznešeně říká náš velmistr Clausewitz.

Vůdce se však „válečnickými starožitnostmi“, jak tomu pohrdavě říkal, nikdy nezabýval, řídil se výhradně svou geniální intuicí a ta mu napověděla, že nám postačí ještě jednou pořádně zaútočit, aby se prakticky už poražení Rusové definitivně sesypali. A my jsme museli uposlechnout.

Nesmírně hloupě byl stanoven už základní cíl celé ofenzivy – v oblasti Kursku zasahoval na jaře 1943 do našich linií velmi nepříjemný ruský „balkon“ široký přibližně dvě stě a hluboký sto kilometrů, takže i tomu nejpitomějšímu Ivanovi od koní muselo být naprosto jasné, že se ho budeme chtít za každou cenu zbavit a zaútočíme právě na tomto úseku 2 600 km široké východní fronty. Jenže už velký pruský král Friedrich II. nás učil, že ve válce a v lásce se nelze obejít bez překvapení, a kdo by na toto základní pravidlo zapomínal, měl by vést nanejvýš jen dámský pletařský kroužek, a ne velet armádám.

Pokud bychom už nenašli vhodnější místo a museli přece jen zaútočit právě zde, zcela nesmyslně byly zvoleny rovněž hlavní směry našich úderů rovnou na sever-

ní a jižní úpatí celého výběžku. Mohli jsme zcela logicky předpokládat, že přesně tato místa Rusové nejsilněji opevní a obsadí je svými nejlepšími jednotkami, a spoléhat na to, že je od toho odradí právě tato do očí bijící samozřejmost a že budou náš útok očekávat jinde, bylo v nejlepším případě krajně nezodpovědné a bláhové.

Zcela proti zdravému rozumu jsme Rusům velkomyslně poskytli více než sto dnů na důkladné přípravy, během nichž jsme je neobtěžovali žádnými velkými operacemi. Vůdce odkládal zahájení útoku od dubna do července, aby pro připravovaný úder nashromáždil drtivou sílu „zázračných“ zbraní, nových tanků tygrů a pantherů, samohybných děl ferdinandů, zcela nedostižných děl „osmaosmdesátek“ (jenže čí vinou jsme jich tolik ztratili právě u Stalingradu?), jakož i bitevních letounů, které svou výzbrojí dokázaly ničit ruské tanky.

Ano, tohle všechno sice znělo velice promyšleně, ovšem jen za předpokladu, že bychom nepřítele dokázali na oněch sto dnů uspat, aby nic nepodnikal a trpělivě vyčkal, s čím na něj budeme chtít vyrukovat. Dlouhé zdržení a nekonečné odklady však posloužily více Rusům než nám – člověk, který se na nádraží pokouší doběhnout právě odjíždějící vlak, nemá žádné právo spílat železnicím, ale jen sám sobě, pokud se bláhově domníval, že na nějaké té chvílce přece nezáleží a dráhu nezabije, vypraví-li vlak o půl minuty nebo o minutu později.

Další fatální hloupostí bylo to věčné podceňování našeho soupeře. Někdy před dvěma lety dospěl Vůdce k názoru, že už jsme Rusy vlastně porazili a že by na pouhé vyčištění prostoru před námi postačilo jen několik pořádkových jednotek; odebíral našim útočným celům jednu tankovou skupinu za druhou a posílal je likvidovat obklíčené nepřátelské „kapsy“, které mohly za pár týdnů zcela přirozeným způsobem vyhnít samy. Tak se stalo, že nám nakonec nezbývalo dost sil k dobytí Moskvy. Čtyřicetistupňové mrazy a silné zálohy

(které už Rusové přece neměli mít!) pak celé dílo zkázy jenom dokonaly a zahnaly nás až o čtyři sta kilometrů nazpět. Byl jsem u toho, takže dobře vím, o čem mluvím.

Před rokem Vůdce neochotně připustil, že ho naše zpravodajské služby špatně informovaly (žádný diktátor na světě přece nepřizná, že by se mohl také sám mýlit), jenže tentokrát to věděl s naprostou jistotou: Rusové jsou se silami docela v koncích a dorazit je bude už jen snadnou záležitostí. Tak snadnou, že přikázal rozdělit mohutné jižní uskupení armád, část poslal dobýt Stalingrad a část ke kavkazským naftovým zdrojům. Obě výpravy tak musely zcela zákonitě skončit špatně – stalingradská úplnou katastrofou a kavkazská hotovým fiaskem. Jen díky tomu, že se generálové navzdory jeho rozkazům ještě na poslední chvíli rozhodli stáhnout, dokázali zachránit třetinu naší živé síly na celé východní frontě.

Každý by se z těchto trpkých zkušeností dokázal poučit, jen Vůdce německého národa ne. Letos se rozhodl všechno do detailu zopakovat ještě jednou, pravděpodobně v duchu hesla: Do třetice všeho dobrého! Přikázal zaútočit na nejsilnější a velmi dobře připravená postavení u Kursku, kde se opevnilo asi jeden a půl milionu po zuby vyzbrojených rudých – na jednu naši pěší rotu měli skoro pět děl, na každý prapor skoro tři tanky a dvě bojová letadla. Přirozeně zde mluvíme pouze o průměru, na hlavních směrech našeho útoku byla tato čísla ještě několikanásobně vyšší.

Vůdce s pohrdáním odmítl žádosti generálů, abychom za těchto okolností zaútočili raději na střed celého uskupení, kde nás Rusové nečekali, a jejich připravená postavení dobyli zezadu, a prohlásil, že se neslučuje se ctí německého vojáka, aby si z pohodlnosti nebo ze zbabělosti vybíral nějakou snadnější cestu, jestliže může porazit nepřítele v jeho nejsilnějším místě.

„Právě tam bude mít náš úspěch na bolševiky nejtěžší psychologický dopad,“ procházel se svými vzdušnými

zámky, „právě to konečně zlomí jejich morálku a chuť k dalšímu boji. Do měsíce se vzdají, jen budeme-li postupovat rázně a odhodlaně.“

Generálové jako vždycky poslušně srazili kufrы. Možná se mu už neobdivovali tak hlasitě jako předtím, jenomže pro pěšáka v poli to vyjde úplně nastejno.

Zdálo by se, že všechny tyto důkazy naprosté neschopnosti a nedostatku zdravého rozumu už ani nelze ničím překonat, jenže Vůdce ukrýval v rukávu navíc i trumfové eso, které všem těmto předchozím hloupostem nasadilo ještě korunu.

Když jsme se za velmi těžkých ztrát konečně prokousali několika ruskými obrannými liniemi a Ivani proti nám nasadili svou poslední tankovou armádu, která na nás z čirého zoufalství zaútočila rovnou z chodu, když jsme jim poslední zbývající tanky ničili jako vzteklé dítě, dupající po cínových vojáčkách, měl náš vrchní velitel, „největší válečník všech dob“, další geniální vojévůdcovskou vizi a rozhodl se ohromit celý svět naprosto nečekaným tahem.

Zastavil kurskou operaci, v níž nás snad už jen hodiny dělily od definitivního vítězství, stáhl naši nejúdernější sílu – 2. tankový sbor SS – úplně z boje a rozhodl se jím posílit otřesenou italskou frontu na Sicílii, a abychom snad příliš nezpychli, pokud by se nám nějakým nedopatřením podařilo porazit Rusy i tak, pro jistotu nám odebral ještě další dvě tankové divize a poslal je na výpomoc k Orlu, kde rudí těžce zatápěli naší armádní skupině Střed.

Co k tomu všemu ještě dodávat? Fakta mluví sama za sebe a jakýkoli komentář by jim jen ubíral na síle.

Preskupili jsme se, Rusové už poněkolkáté vstali znovu z mrtvých a zatlačili nás zpět do našich výchozích postavení. Člověk ani nemusel absolvovat vojenskou akademii, aby věděl, že tím s námi ještě ani zdaleka neskončili.

* * *

Transportér sebou znovu ostře smýkl, řidič patrně před válkou jezdil jen s kravami. „Nemůžete dávat trochu pozor, člověče?“ vyštěkl jsem na něj vztekle. Obvykle se k lidem snažím chovat laskavěji, jenže to, co jsme v poslední době museli prožít, by udělalo vzteklého rabíata i ze svatého Františka z Assisi.

„Prosím pana nadporučíka o prominutí, ale jemněji to nejde.“

Vztáhl jsem ruce, zachytil se kovových vzpěr nad sebou a vytáhl se na okraj korby. Namísto vlahého vánku mi do obličeje šlehl závan horkého vzduchu páchnoucího spáleninou a puchem rozkládajících se mrtvol.

„Jak to svinstvo můžete vydržet?“ zeptal jsem se poddůstojníka Haupta, dvoumetrového chlapiska z Pomořan – celá naše divize se bavila jeho dětinskou přezdívkou „Drobeček“. Protože jsme si v Rusku nemohli být nikdy ničím jistí, třebaže jsme se nacházeli přímo uprostřed kolony, stál u kulometu a pozorně sledoval okolí.

Obr pokrčil rameny. „Parfémuju si nos kořalkou,“ odpověděl. Teprve teď jsem si všiml, že si ovázal ústa a nos ručníkem; prachu a špíny bylo v ovzduší tolik, že mu pokryly ručník i obličej stejnoměrným černým nánosem. Kořalku jsem mu nemohl vytýkat; protože hrozilo nebezpečí, že všechny naše zásoby padnou do rukou postupujícím Rusům, rozdávali skladoví intendantí co kdo unesl, jen aby toho museli do nových pozic přepravovat co nejmíň. A vždycky bylo lepší, jestliže si do ní namáčel ručník, než aby ji lil do sebe.

Kodrcali jsme se k Bělgorodu cestou, kudy jsme se před deseti dny probíjeli vpřed, míjeli jsme rozbitá nepřátelská postavení, zničená děla, vyhořelé vraky tanků a letadel, linie ruských zákopů, táhnoucí se od obzoru k obzoru. Teprve teď, kdy jsme toto vše mohli pozorovat „ve zkratce“, jsme si dokázali udělat správnou představu o velikosti našeho činu, o úsilí, které jsme museli proti mnohem silnějšímu nepříteli vyvinout. O to víc mě pálil v tváři potupný pohled, který nám vojákům uštědřil říšský kancléř.

Naši padlí kamarádi už leželi pohřbení na malých hřbitovech v hájcích a na návrších, tahle cesta zpět byla zradou především na nich. Tu a tam se ještě někde povalovaly mrtvolý padlých Ivanů, jejich těla se v panujícím vedru nafoukla, protrhala uniformy z nekvalitního sukna a blýskala se na slunci sádlovou bělobou. Německé pohřbívací oddíly musely mít v kurském oblouku práce až nad hlavu, jestliže je nechaly ležet jen tak; obvykle sice na takovou práci nahnaly zajatce, ale pochovaly i Rusy. Ne z nějaké vojenské kolegiality – na tu jsme v této hrozné zemi museli už dávno zapomenout – ale jako preventivní hygienické opatření.

Napadlo mě, že by si Vůdce možná přál, abychom tu místo padlých rudoarmějců leželi bradami vzhůru raději my. Všechno tomu nasvědčovalo.

A napadlo mě, jakým ternem pro celé Německo by bylo, kdyby tu někde ležel bradou vzhůru on sám.

KAPITOLA 2

Přejíždíme po pontonovém mostě přes Vorsklu, všechny díly sténají a úpí, jako by se měly vzápětí utrhnout a odplavat. Na jižním břehu řeky stojí německý polní četník s nablýskaným štítkem na prsou. „Pan nadporučík Nowak!“ pokřikuje, jako by mu za to platili. „Nadporučík Nowak! Je s vámi? Bylo mi řečeno, že cestuje s touto kolonou.“

Řidič se zlomyslným úšklebkem zajíždí až k němu, četník vyděšeně uskakuje z cesty.

„Zbláznil ses, chlape? Koleduješ si o pěcknej průser!“

„Chtěl jsem jen posloužit,“ odpovídá mu drze řidič transportéru. „Pan nadporučík jede v tomto vozidle.“

„Co je? Kdo mě hledá?“ šplhám se z transportéru. Četník ztuhne v pozoru a salutuje.

„Mám rozkaz dopravit pana nadporučíka na velitelství devatenácté tankové divize.“

„Znáte důvod?“

„Ne, pane nadporučíku. Bylo mi řečeno, že si s vámi přeje promluvit pan generálporučík Schmidt. Prosím, pojdte se mnou. Mám zde vůz.“

Pověřuji poručíka Forsta velením a jdu s četníkem. Za námi se nesou kletby, užaslé výkřiky i smích.

„Přece těm hajzlům nedovolíme, aby si odvedli našeho velitele?“

„Proč ne? Ať taky jednou seberou i oficíra!“

„Lezl generálovi za starou a teď si to schytá!“

„Držte všichni huby!“ štěkl poručík Forst. Za těch několik měsíců, co jsem ho měl na starosti, dospěl v opravdového muže a jednou z něj jistě bude prvotříd-

ní velitel. „Seidemanne, proč nejedeme dál? Potřebujete snad k tomu písemnou žádost?“

Polní četník mě doprovodil k terénnímu volkswagenu a úslužně mi otevřel dvířka. To ještě nemuselo nic znamenat, jako příslušník mužstva neměl právo zatýkat důstojníka. Ale i kdyby, cítil jsem takovou únavu, že by mi to bylo jedno.

* * *

Štáb tankové divize se usídlil ve venkovské škole. Generálporučík Schmidt bude nejspíš pěkný pedant, napadlo mě, protože jsem všude ve vzduchu cítil kyselý pach zasychajícího vápna. Dal všechno vybělit ještě předtím, než se sem na pár dní nastěhoval. Co mi asi chce?

Jeden z důstojníků, sklánějících se ve třídě nad mapami, ke mně vzhlédl a vykročil mi vstříc s napřaženou pravicí.

„Tak vás v tom zmatku přece jen našli? Výborně! Jsem rád, že vás zase vidím!“

Poznal jsem fešáckého plukovníka s knírkem, který mě odvezl z vražedné bitvy u Prochorovky.

„Rundt,“ představil se a stiskl mi ruku. „Pan generál bude mít radost, že jsme vás objevili!“

„Mohu se zeptat proč?“

„Příteli, velmi rád bych vám to řekl, ale myslím, že vám to generál bude chtít sdělit osobně. Nebudeme mu kazit radost, že? Jedl jste něco? Nemáte žízeň?“

Plukovník mi položil ruku na opasek a jemným, skoro neznatelným tlakem mě postrkoval ke dveřím. Štábní důstojníci nikdy neměli rádi, když jim někdo zíral do map, byť by to byl někdo „vlastní“.

„Nevím, proč pro mě pan generál poslal a kdy si mě zavolá,“ řekl jsem, „ale když tak kolem sebe koukám, jak si potrpí na pořádek, možná bych udělal nejlíp, kdybych se trochu umyl a okartáčoval. A rozhodně by mi neškodilo, kdybych se někde mohl oholit,“ řekl jsem a s nadějí pohlédl na plukovníka.

„Milý Helmut – jmenujete se přece Helmut, že? – to bych vám určitě nedoporučoval. Generál Schmidt si na čistotu rozhodně potrpí, ale stejně tak miluje pach bitvy. A vy bitvou přímo nádherně smrdíte, jestli to ode mě přijmete jako kompliment. Má rád vojáka, který seskočí ze zchváceného koně a přináší mu nějakou depeši. Pro to na něj uděláte nejlepší dojem tak, jak jste.

Ale stejně se ho musím nejdřív zeptat, kdy na vás bude mít čas. Zavedu vás teď do jídelny, trochu se u nás zrestaurujete a dáte si kafe. Nabídl bych vám dobrý doutník, ale pokud se dobře pamatuji, vy tomuto jedu příliš neholdujete, že?“

To už jsme došli do důstojnické jídelny, šokující bílými ubrusy a slánkami na stolech a číšníky v bílých blůzách. Plukovník Rundt jim přikázal, aby se o mě postarali „jako o vlastního“ a zmizel. Přejížděl jsem si dlaní po praskajících vousech a přemýšlel, kde asi německá branná moc přišla k takovému exotovi, který by se mnohem líp vyjímal jako pobočník u britského královského dvora.

Číšník mi přinesl sklenici pomerančové šťávy a čerstvé rohlíky, hrudku másla a štědrou porci šunky, džem a med, zeptal se, jestli bych neměl chuť na vajíčka nebo na mléko a odešel pro konvici kávy. Rozpačitě jsem se podíval na své zaprášené a zaolejované ruce a cítil jsem se jako pobuda z ulice, který se přišel najíst do luxusní restaurace a přitom nemá v kapse ani feník na útratu.

Nevydržel jsem to. Vydal jsem se do dveří, za nimiž zmizel číšník, aby mi ukázal cestu k nejbližšímu umyvadlu a kousku mýdla. Maminka by ze mě jistě měla radost.

* * *

Generálporučík Schmidt si na mě udělal čas až večer. Plukovník Rundt mě zatím odvedl do ubytovny a svěřil mě do péče generálovým sluhům, abych si trochu odpočinul. Využil jsem toho, že dostali příkaz, aby se o „na-

šeho vzácného hosta“ vzorně postarali, předal jsem jim uniformu a holínky, aby je vyčistili, a pak jsem strávil slastnou půlhodinku ve vaně, natřikrát ze sebe smyl všechn pot, olej a špínu posledních dnů, oholil jsem se, postříkal se kolínskou a oblékl čisté prádlo, které mi přinesli za mé vlastní. To se hodilo už jen ke spálení.

Skočil jsem do čistě povlečené postele, přetáhl přes sebe prostěradlo a o půl minuty později jsem už zařezával.

* * *

Polní četník mě předvedl k vojenskému soudu. Zručně mi vytáhl z pouzdra pistoli, natočil mě čelem k důstojnickému tribunálu a nevybíravými výrazy mi doporučil, abych se přestal tvářit tak pitomě. „Na pány soudce tím žádný dojem neuděláte,“ řekl mi, „nejste první, koho jsme sem předvedli.“

Usmívající se plukovník Rundt, vlk v kůži beránčí, přečetl hroznou obžalobu, vinící mě z toho, že jsem u Kursku lehkomyšlně ztratil polovinu své roty, aniž by se tím něčeho dosáhlo.

„Chcete se k tomu vyjádřit, obžalovaný?“

„Ano! V kterémkoli okamžiku bitvy jsem se řídil rozkazy, které...“

„Ach, držte hubu!“ vyzval mě přisedící, který se tvářil, jako by ho bolely zuby. „Na rozkazy se tady vymlouváte všichni a nakonec to není nikomu nic platné. Mluvte k věci!“

„Prosím. Já...“

„Obžalovaný nadporučík Helmuth Nowak, narozen tehdy a tehdy tam a tam, nedokázal uvést žádné okolnosti, k nimž by měl soud při svém rozhodování přihlédnout. Soud se nyní odebere k poradě,“ diktoval obtloustlý major s kulatými kovovými brýlemi zapisovateli.

„Co se to, proboha, děje?“ zeptal jsem se zrádného žalobce. Ani v pekle mu nedokážu odpustit, jak proradně se ke mně zachoval, byl to však jediný člověk, kterého jsem aspoň trochu znal.

Plukovník Rundt si nonšalantně zapálil doutník a chvíli potahoval, aby se mu pořádně rozhořel. Potom pokrčil rameny.

„To víte, projeli jsme to, takže se hledá obětní beránek.“

„Ztráty jsme přece měli *všichni*, proč bych za to měl nést odpovědnost právě já?“

„Vylosovali vás. Pochopte přece, že nemůžeme soudit celý důstojnický sbor. Kdo by pak velel vojákům?“

„Můžu ještě napsat pár dopisů?“

„Je mi líto, drahý příteli, ale obávám se, že na to nebudete mít dost času. To víte, u nás to jde všechno rychle. Patnáct minut soud, deset minut porada a pak rovnou k šibenici.“

Zaúpěl jsem. „Když už se mám stát obětí této justiční vraždy, žádám, abych byl čestně zastřelen!“

„To je přece úplně jedno, jakým způsobem vás sprovedíme ze světa! Chcete nám snad dělat potíže?“

„Ne, já jen... Když už to musí být, prosím o kněze. Na to mám snad ještě právo, ne?“

„Ale to víte, že máte právo! Všichni mají spoustu práv. Jakého byste si přál? Malého, velkého, blond nebo bruneta – nebo snad raději kněžku? Máme tu jednu pěkně rostlou, prsatou; když vás *ta* bude držet za ručičku, ani vám nepřijde, že už jste dojel na konečnou. Zavolám ji, ať se potom zbytečně nezdržujeme.“

Plukovník jen luskl prsty a polní četník uvedl do místnosti ruskou holičku a špionku Veru, kterou jsem poznal krátce před kurskou operací. Domluvila si se mnou schůzku, jenže ta už se bohužel nikdy neuskutečnila – krásnou špionku odhalili a když ji přišli zatknout, vyhodila se i s vysílačkou do povětří.

Byl jsem šťastný že žije, šťastný, že ji zase vidím, a vůbec se mi nezdálo divné, že má na sobě bohatě zdobený kněžský ornát a pod ním je zcela nahá. Toužebně jsem k ní vztáhl ruce a právě v té chvíli mě plukovník lehce pleskl do tváře. Zaúpěl jsem.

„Mám ještě poslední přání...“

„Já mám taky přání,“ zasmál se ďábelsky Rundt. „Nechali jsme vás prospat, ale teď už pojďte! Touží po vás generálporučík Schmidt.“

„Do hajzlu s celou touhle válkou!“ zasténal jsem, protože tohle se už dělo *doopravdy* a má touha po Veře vyšla opět naprázdno. Rád bych si s ní trochu užil alespoň ve snu, když už mi to ve skutečném životě nevyšlo.

„Pojďte, generálův čas je drahý!“

Vyskočil jsem z postele a sáhl po košili, kterou mi kamarádsky podával. Plukovník nadporučíkovi! Muselo to s námi být velmi nahnuté, jestliže se děly takové věci...

* * *

Velitel divize a jeho svita právě večereli. Generálporučík působil jako příjemný starý pán, ředitel gymnázia, který dovede být po celý rok přísný až hrůza, ale v den, kdy jeho svěřenci předstupují před maturitní komisi, měkne jako máslo, nejraději by jim napovídal a osobně do školy přitáhl zmrzlináře i s vozíkem, aby své studenty přivedl na trochu veselejší myšlenky.

„Tak to jste vy?“ pohlédl na mě přívětivě. „Pánové, mám tu čest představit vám nadporučíka Nowaka, jehož rota se při našem *výletu* ke Kursku zakousla nejhrouběji do nepřátelských postavení. Povečeříte s námi, pane nadporučíku? Že se vůbec ptám! Německý voják je při chuti vždycky, ale nejvíc za ústupu, aby nepříteli za sebou nechal co nejmenší zásoby.“

Důstojníci, mezi nimiž byli i dva další generálové, se úslužně zasmáli.

„Posaďte se sem, vedle mě, pane nadporučíku!“ vyzval mě generál. „Máme výborné tetřívky, kteří se celý život cpali jen slunečnicovými semeny, a výborné jeseťery. Máte rád ruskou kuchyni?“

„Velmi, pane generále,“ přitakal jsem, protože říci cokoli jiného by bylo nezdvořilé.

„Pravda, pochutnal jsem si i ve Francii, jen mi nesmě-

li na stůl přinést nějaké ty jejich žáby nebo šneky. Co to může být za národ, který vezme něco takového do úst?“

„Pan nadporučík francouzskou kuchyni *zná*,“ vmísil se do hovoru švihácký plukovník Rundt.

„Ano? A jakou ještě?“

Nevěděl jsem co odpovědět; abych řekl pravdu, nikdy jsem nevěnoval žádnou zvláštní pozornost tomu, co mám před sebou na talíři. Strava jako strava. Generálův výkonný důstojník Rundt však přesně věděl, nač se mě velitel divize vlastně ptá, a vysypal ze sebe seznam tážení, kterých jsem se do dnešního dne zúčastnil.

Vypadalo to, že si o mně opatřil zvláštní informace z mého osobního spisu, protože je ze sebe chrlil jako kulomet. Zmínil se o Železném kříži druhé třídy za boje ve Francii, o zranění u Dunkerque, o Železném kříži první třídy za obsazení mostu přes Bug prvního dne války s Ruskem, o utrpení v obklíčeném Cholmu i o mém zranění u Stalingradu, a znovu nenápadně připomenul, že se právě vojáci mé rotы dostali během naší poslední ofenzivy nejdál.

„Je to zvláštní,“ zamyslel se generál, zatímco v zubech drtil drobné kůstky z tetřívka. „Na to, co všechno máte za sebou, si vás zřejmě příliš neváží. Po čtyřech letech války jste pořád teprve nadporučíkem... Neprovedl jste náhodou něco?“

„Nevím o ničem, pane generále, ale župní vedoucí strany v Lipsku se mi zmiňoval o mých ‚nešťastných snahách o neutralitu a o nezdravém náboženském zánícení‘. Jsem samozřejmě věřící, jako ostatně celá moje rodina. Rodiče se do Lipska přestěhovali z Bavorska, a tam chodí do kostela opravdu *každý*.“

„Tak tak,“ přikývl hlavou generál. „Zajisté. To, co bychom měli ve skutečnosti pokládat za přednost, se dnes příliš nenosí. A k tomu všemu to vaše poněkud nešťastné slovanské příjmení...“

Ale k věci, ať tu jen tak zbytečně neokrádáme Pána-boha o čas. Neuvažoval jste někdy o přefazení k jednotce, v níž by vaše schopnosti dokázali ocenit daleko

líp? Teď mluvím samozřejmě o své divizi. Máme zde vynikající tankové důstojníky, jenže s veliteli doprovodné pěchoty je to vždycky poněkud slabší. Vy s vašimi zkušenostmi... do půl roku byste se u mě mohl stát velitelem pluku.“

Plukovník Rundt horlivě přikyvoval, jako by mi chtěl napovědět, jak má znít správná odpověď.

„Pane generále, velmi si této nabídky vážím, ale...“

„Říkal jsem to,“ ušklíbl se generál. „Měl jsem se o to vsadit. Raději bych zůstal se svými muži – to jste chtěl říct, že? Nezlobím se na vás, správný velitel ani nemůže odpovědět jinak. Bohužel. No, aspoň jsem to zkusil... Pánové, obávám se, že máme po večeři!“

Nechápal jsem, jak by mohlo mé odmítnutí lákavé nabídky zkazit celému jeho štábu chuť k jídlu, jenže v té chvíli za mou židlí hlučně klaply sražené podpatky – různolící poručík přinesl generálovi naléhavou depeši. S nějakou hloupostí by se ho jistě neodvážil vyrušovat.

Generálporučík Schmidt si otřel ústa do sněhobílého ubrousku a sáhl po papíru. Plukovník Rundt mu úslužně podal brýle.

„Ano,“ prohlásil velitel divize, když si přečetl zprávu a předal ji svému náčelníkovi štábu. „Přesně to se dalo čekat. Povinnosti volají, pánové!“

Obrátil se ke mně a stiskl mi ruku. „Musím se rozloučit, pane nadporučíku, rád jsem vás poznal. V klidu dojezte a plukovník Rundt bude tak laskav a zařídí vám přepravu k jednotce. Hodně štěstí a děkuji vám za všechno, co jste pro vlast vykonal.“

Rázně odpochoďoval a jeho štáb cupital za ním.

„Proboha, co mělo tohle všechno znamenat?“ zeptal jsem se plukovníka zmateně.

Plukovník se na mě usmál jako starší bratr, zasvěcující benjamínka rodiny do vážných „chlapských“ záležitostí.

„Nějak se doslechl, že vás chtějí ožulit o zasloužený Rytířský kříž, a jako voják ze staré školy se vám rozhodl pomoci. Má velký vliv, nepodceňujte ho!“

„To by mě ani ve snu nenapadlo, ale proč by se měl vůbec starat o nějakého bezvýznamného nadporučíka?“

„Vytáhl jste z té mely u Prochorovky mladého vojáka; vlastně jste ho odtamtud skoro vynesl na zádech. Já i můj řidič vám to můžeme kdykoli dosvědčit.“

„No a? Takových jistě bylo! Je to snad jeho syn?“

„Synovec,“ informoval mě plukovník Rundt s úsměvem. „Proč by se měl generál jinak vůbec namáhat?“

„Jistě, proč?“ souhlasil jsem.